

PROMEMORIA

Datum
2011-10-14

Vår referens
Dnr:

Sida
1(9)

Spektrumavdelningen
Christer Jonson
08-678 55 86
christer.jonson@pts.se

Utredning om ändrad hantering av amatörradio

Redovisning av konsekvenser och möjligheter till förändrar hantering av
förrättande av prov, tilldelning av certifikat och anropssignaler för
radioamatörer med anledning av ändringar i LEK.

Post- och telestyrelsen

Postadress:
Box 5398
102 49 Stockholm

Besöksadress:
Valhallavägen 117
www.pts.se

Telefon: 08-678 55 00
Telefax: 08-678 55 05
pts@pts.se

Bakgrund

Alltsedan införandet av LEK har frågan om provförrättande samt tilldelning av kunskapsbevis (certifikat) och anropssignaler för radioamatörer haft ett oklart rättsläge.

Föreningen Sveriges Sändareamatörer, SSA, har under tiden skött dessa uppgifter, dock utan egentlig rättslig grund. Det har, i allt väsentligt, fungerat bra men det har funnits en del saker som kunnat förbättras:

- En del har uttryckt att SSA har haft en monopolställning som inte upplevts som positiv.
- Ingen myndighet har haft utpekad ansvar varken för att sköta dessa uppgifter eller utöva tillsyn över SSA.
- Det har inte funnits någon naturlig väg att behandla klagomål och tvister.
- En del provförrättare har valt att stå utanför SSA och har då inte omfattats av någon kvalitetssäkring i sitt utövande. Enligt uppgift har det också någon gång varit svårt att få en anropssignal till de som har gjort prov och godkänts av en sådan ”fri” provförrättare.
- En del provförrättare har, av olika skäl, inte känt sig bekväma med det sätt SSA skött sina åtaganden och antalet aktiva provförrättare har på många håll i landet reducerats kraftigt. Därför är det endast runt en fjärdedel av de provförrättare som finns upptagna på den lista som är resultatet av de genomgångar som gjorts av PTS vid två tillfällen, 2005 och 2009, som är aktiva.

Vid revideringen av LEK som trädde i kraft den 1 juli i år har nu PTS pekats ut som ansvarig för provförrättning, kunskapsbevis och anropssignaler för radioamatörer och med möjlighet att delegera detta. Det är vid det förberedande arbetet med en sådan delegation som det är angeläget att försöka rätta till de saker som tidigare inte varit helt optimala.

Sammanfattning

PTS har fått möjlighet att, till enskilda eller juridiska personer, efter beslut delegera provförrättning samt utfärdande av certifikat och tilldelning av anropssignal.

Eftersom certifierade radioamatörer, enligt internationell praxis, har i särklass stor frihet att använda radiosändare är det utomordentligt viktigt att det delegerade arbetet fortlöper i enlighet med de riktlinjer som finns globalt i ITU:s Radioreglemente, ITU RR, artiklarna 1, 19 och 25. Det finns också en europeisk CEPT-rekommendation T/R 61-02 från 2004 som har stor betydelse i sammanhanget.

Antal och urval

För att kunna utöva en fortlöpande och inte alltför resurskrävande, men ändå effektiv tillsyn, bedömer PTS att det är viktigt att inte delegera uppgifterna till alltför många personer/organisationer. Det har dock ett värde att ha mer än en part för att täcka upp hela landet, skapa en viss konkurrens och ge de sökande alternativa vägar till sitt certifikat.

För att uppnå en effektiv delegation med god tillgänglighet för de sökande och samtidigt minska insatserna vid tillsyn bedömer PTS att de som utses bör ha följande egenskaper:

- Riksorganisation med bred förankring, en demokratiskt vald styrelse med regelbundna protokollförda möten och fastställda stadgar
- Huvudsaklig verksamhet ska vara amatörradio
- Verksamheten och möjligheten till medlemskap öppen för alla

Detta utesluter alltså enskilda personer, lokala radioklubbar, och radioklubbar inom t.ex. företag, vilket är avsiktligt.

Kandidater

Följande kandidater har bedömts uppfylla den kravspecifikation som PTS ställt upp och de har efter förfrågan uttryckt intresse för handha uppgiften:

- Sveriges Sändareamatörer SSA
- Frivilliga radioorganisationen FRO
- Experimenterande Svenska Radioamatörer ESR

Överväganden och argument

Vem vi ska delegera till

Av praktiska skäl vill PTS inte utöva tillsyn över privatpersoner eller små lokala klubbar runtom i landet, det ger orimligt omfattande tillsynsarbete för PTS och försvårar kvalitetsarbetet. Det skulle också medföra att PTS behöver delegera till många parter för att ge tillräcklig geografisk täckning över landet vilket inte är önskvärt.

Att delegera till en eller flera rikstäckande organisationer bedöms vara effektivare; det ger färre kontaktytor vid tillsyn och en bättre geografisk täckning. PTS tillsyn blir då begränsad till respektive organisation och kvalitetssäkringen av prov och provförrättare förutsätts skötas inom organisationen.

För att minimera antalet organisationer bör det vara stora organisationer med bred förankring över landet. Att de ska drivas i demokratisk anda, med valda styrelser, ha protokollförda möten och godkända stadgar bedöms vara ett väsentligt krav som också borgar för en ökad stabilitet över tiden, likaså att de bör ha funnits som organisation under ett antal år. Att de ska vara öppna för alla är också ett väsentligt krav.

Dessa krav kan sammanfattas sålunda:

- Verksamhet i huvudsak inom amatörradioområdet
- Riksorganisation med bred förankring och lokal representation
- Demokratiskt vald styrelse med protokollförda möten och godkända stadgar
- Utpekad utbildningsansvarig person som är väl insatt i frågorna

Under förarbetet har tre organisationer bedömts uppfylla denna kravspecifikation och efter förfrågan har dessa också visat intresse för att ta på sig uppgiften. Det är:

- Sveriges Sändareamatörer SSA
- Frivilliga radioorganisationen FRO
- Experimenterande Svenska Radioamatörer ESR

Eftersom även Försvarmakten tilldelar anropssignaler i SL-serien bör även de tillfrågas och det fortsatta arbetet samordnas med dem.

Vad vi kan delegera

I lagtexten har tre olika aktiviteter nämnts vilka PTS har rätt att delegera, nämligen:

- Förrättande av prov
- Utfärdande av kunskapsbevis (amatörradiocertifikat)
- Utfärdande av anropssignal

Detta är bra och ger oss möjlighet att styra och fördela vår delegation på ett så optimalt sätt som möjligt.

För att erbjuda största möjliga effektivitet och mervärde, men samtidigt utnyttja redan vunna erfarenheter, kan det vara lämpligt att dela upp arbetet mellan flera organisationer.

Alla organisationer som pekats ut bör administrera sina egna provförrättare, sammanställa prov och provresultat och efter godkänt prov utfärda kunskapsbevis (certifikat). Det finns emellertid praktiska skäl som talar för att inte dela upp ansvaret för att hantera och distribuera anropssignaler. SSA har redan en inarbetad process för hanteringen, ett utvecklat IT-stöd samt en väl etablerad s.k. callbook varför SSA förefaller vara en lämplig kandidat för uppgiften. FRO har dock en mycket tydlig koppling till anropssignalerna i de serier som delas med Försvarsmakten varför det kan vara lämpligt att i någon form fortsätta det samarbetet

Vid varje tillfälle bör ansvarig organisation föra en aktuell förteckning över utdelade signaler, s.k. *callbook*. En kopia av denna, inkluderande tidigare utdelade signaler, ska regelbundet överföras till PTS på lämpligt sätt.

Inget hindrar att en person är provförrättare för flera organisationer om han/hon uppfyller de olika organisationernas respektive krav, vilka kan skilja sig åt.

Fördelen med detta är att vi sprider proven och utdelande av certifikat, saker som kan gynna respektive organisations verksamhet och underlätta för de som vill bli radioamatörer, på flera organisationer. Genom att samla fördelningen av anropssignaler ur vissa serier huvudsakligen hos en part behåller vi den del som är känslig och viktig att ha fortlöpande kontroll på hos en organisation. Att bara ha en källa för tilldelningen av anropssignaler ur serien ger PTS en bättre möjlighet att få en regelbunden överföring av information om utdelade signaler för arkivering. Risken att samma signal delas ut flera gånger kan på detta sätt elimineras.

Hur länge ska vi delegera

Det är av flera skäl olämpligt med en delegation ”för all framtid” eftersom den baseras på ett beslut och en beskrivning av det som delegeras. Det finns skäl att anta att verksamhet av den här typen går att förbättra över tiden, när nya erfarenheter vunnits, och att det är möjligt att införa nya processer och arbetssätt under vägen, eller korrigera de befintliga. Dessutom är all teknisk verksamhet i ständig utveckling och att då permanenta en lösning för lång tid känns otidsenligt. Även internationella regler och överenskommelser, på vilket hela amatörradioverksamheten vilar, förändras över tiden och även det kan vara skäl till att förändra arbetssätt och förutsättningar.

Det bedöms därför som rimligt att begränsa tiden för delegationen till fem år och efter den tiden se över delegationerna, eventuellt med något förändrat arbetssätt. Avsikten är alltså inte att byta ut eller upphäva delegationen permanent utan istället att ge möjlighet att förbättra hela processen under väg.

I den händelse att de delegerade uppgifterna missköts så att organisationen inte bedöms vara lämpliga att fullgöra uppgifterna kan beslutet om överlämnande återkallas enligt 3 kap. 12 c § i lag (2003:389) om elektronisk kommunikation.

Tillsyn

Som en del av kvalitetsarbetet och för att tillförsäkra att provförrättning, certifiering och tilldelning av anropssignaler sker i enlighet med ITU RR, främst artiklarna 1, 19 och 25, samt PTS:s delegationsbeslut xxxx:xxxx, kommer PTS utöva tillsyn över de organisationer som fått delegation.

Som en del av tillsynen kommer kopior på arkiverade handlingar (se avsnittet om arkivering) begäras ut av PTS vid återkommande tillfällen. Kompletterande frågor kan ställas.

Från de/n organisation/er som hanterar tilldelning av anropssignaler kommer PTS begära att kopior på uppgifter om tilldelade anropssignaler regelbundet överförs till PTS på överenskommet sätt.

PTS kommer också att kalla till möten med de berörda organisationerna för att följa upp hur prov- och certifieringsarbetet fortskrider.

Kvalitetssäkring

Kvalitetssäkring sker i flera steg, dels genom PTS tillsyn av respektive organisation, dels genom respektive organisations egna interna kvalitetsarbete som kan bedrivas på olika sätt. Centralt utformade prov som distribueras till de

aktuella provförrättarna efter begäran anses vara ett rimligt krav för att kunna garantera en viss kvalité och nivå på proven.

Uppföljning av de egna provförrättarna vad gäller resultat och antal prov per år och tiden sedan senaste förrättade prov anses också vara en viktig faktor för att hålla provförrättarna uppdaterade.

Vidareutbildning och regelbundna sammankomster för provförrättare kan även vara rimliga sätt att arbeta med kvalitetssäkring på med målet att säkerställa en hög och jämn nivå på utbildning och prov.

PTS bedömning är att kvalitetssäkring även bör ske genom att en samverkansgrupp utses med representanter från de olika organisationerna samt från PTS. Gruppen bör träffas regelbundet, typiskt 1-2 ggr per år för att diskutera och följa upp hur arbetet går och vid behov göra korrigeringar av prov eller processer. Gruppen bör även under tiden mellan mötena aktivt utbyta information elektroniskt.

PTS föreslår att det inom gruppen initialt samlas ett antal olika provfrågor som sedan sammanställs till en provbank från vilken proven senare skapas. Vår bedömning är att frågorna på detta sätt får en bredare förankring och jämnare nivå. Alla organisationer använder alltså frågor ur samma provbank vilket också är en del av kvalitetssäkringen.

Provförrättare

Nya provförrättare får utses av respektive riksorganisation enligt av dem beslutad process. PTS bedömning är att det förfarande som tillämpas idag, där nya provförrättare utses efter rekommendation och ska vara väl insatta i gällande regler, inte bör ändras. Det innebär att för att kunna bli provförrättare ska personen ha eget certifikat och anropssignal och ha varit aktiv inom amatörradio de senaste åren. Om personen inte är väl känd ska rekommendation från en lokalklubb eller annan välrenommerad person finnas.

Förteckning över nya och befintliga provförrättare ska delges de övriga organisationerna.

Vid klagomål eller andra frågeställningar runt provförrättare ska dessa i första hand åtgärdas inom organisationen.

En provförrättare som inte uppfyller de av organisationen uppställda kraven kan fräntas auktorisationen genom beslut av respektive organisation. På samma sätt kan organisationens delegation återkallas om påtagliga brister inte åtgärdas.

En öppenhet mellan de olika organisationerna är viktig för att undvika att personer som inte bedöms som lämpliga att vara provförrättare flyttar sig mellan olika organisationer.

Arkivering

En frågebank eller motsvarande ur vilken provfrågor hämtas inkl. de rätta svaren och bedömningsgrunder vid rättning ska arkiveras i minst fem år.

Listor på provförrättare inom den egna organisationen ska föras kontinuerligt och visa provförrättares namn, adress och gärna telefonnummer samt egen anropssignal och hur många prov som genomförts av var och en under den senaste femårsperioden. Listorna ska visa provförrättare som varit verksamma någon gång under de senaste fem åren och vilken tidsperiod provförrättaren varit verksam. Listorna arkiveras årsvis och sparas i minst fem år.

Inlämnade prov, godkända och underkända, ska arkiveras i minst fem år. Det ska framgå vem som förrättat provet, vem som avlagt provet, när det gjordes samt hur det bedömdes vid rättningen. Provförrättaren är ansvarig för rättningen av provet och att det sänds in till central arkivering.

Kopior på utdelade certifikat ska arkiveras i minst 25 år. Certifikat kan sparas som kopia på originaldokument eller gå att återskapa på elektronisk väg.

Kopia på uppgifter om tilldelade certifikat, med personuppgifter och anropssignal, ska regelbundet överföras i digital form till PTS på överenskommet sätt.

Uppgifter om tilldelade anropssignaler, permanenta och tillfälliga, ska arkiveras tills vidare för framtiden. Uppgifterna ska innehålla anropssignal, personnummer, namn, adress och gärna telefonnummer samt giltighetstid. För klubb-anropssignaler ska det dessutom anges vilken klubb som den gäller för och för specialanropssignaler vilken speciell händelse den gäller för. Uppgifterna kan arkiveras på papper eller elektroniskt. Denna punkt gäller endast organisation som förvaltar anropssignaler.

Kunskapsbevis

Kunskapsbevisen (amatörradiocertifikaten) tilldelas efter godkänt prov. De ska ha ett gemensamt utseende, oavsett vilken organisation som utfärdat det. Den juridiska essensen ska vara densamma och formuleras av PTS, medan viss dekoration som logotyp, färgsättning och underskrifter varierar mellan organisationerna.

Det är viktigt att det tydligt framgår att organisationen har utfärdat beviset på uppdrag av PTS enligt beslut xxxx:xxxx om överlämnande av uppgifter (delegering) och att utbildning och certifiering är i linje med vad som stadgas i CEPT-rekommendationen T/R 61-02 från 2004. Texten ska finnas på de språk som anges i T/R 61-02.

Anropssignaler

Anropssignal tilldelas de radioamatörer som blivit godkända i prov och anropssignalen anges på certifikatet. För anropssignaler som tilldelas mellan organisationerna får ingen avgift tas ut.

Nya anropssignaler tilldelas ur SA-serien.

Amatörradioklubbar, med stadgar och vald styrelse, tilldelas efter egen begäran anropssignaler ur SA-serien, med 2 tecken i suffix. Minst en medlem i klubben, som har eget amatörradiocertifikat, ska i protokoll finnas utsedd av styrelsen i klubben som ansvarig för hur klubbens anropssignal används. (Registerhållningsavgift får tas ut av den som fördelar anropssignalerna)

För speciella tillfällen, och under begränsad tid, till exempel ett jubileum, en fieldday eller en DX-expedition får en ”*specialanropssignal*” tilldelas ur serierna SA, SB, SC, SD, SE, SF, SG, SH, SI, 7S och 8S. En person med eget amatörradiocertifikat ska stå som ansvarig för hur specialanropssignalen används. (Registerhållningsavgift får tas ut av den som fördelar anropssignalerna.)

Anropssignaler får inte tilldelas ur serierna SJ, SK, SL och SM utan särskilt tillstånd från PTS.

Alla tilldelade anropssignaler måste följa de krav som återfinns i Artikel 19 i Radioreglementet, ITU RR.